

بررسی تحلیلی اثر مدل سیپ بر نظارت و کنترل مالی در سازمان بازرسی (مطالعه موردی: استان اصفهان)

اکرم مهری قهفرخی^۱
سید رسول آقداوود^۲
سید محمد رضا داودی^۳

چکیده

هدف تحقیق، بررسی تحلیلی اثر مدل سیپ بر کنترل و نظارت مالی و شامل مؤلفه های درون داد، پردازش، بازخورد و برون داد با زیر مجموعه هایی در هر مؤلفه، در سازمان بازرسی استان اصفهان است. روش تحقیق در این پژوهش، توصیفی بوده و جامعه ی آماری آن شامل کلیه ی بازرسان و سربازرسان سازمان بازرسی استان اصفهان است. پژوهش از نوع سرشماری و در سال ۱۳۹۲ انجام شده است. جهت جمع آوری اطلاعات از روش پرسشنامه استفاده شده که اعتبار پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۴ و بر اساس مطالعه مقدماتی برآورد شد. اطلاعات جمع آوری شده با نرم افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. درون داد، پردازش، بازخورد و برون داد متغیرهای مستقل و نظارت و کنترل مالی متغیر وابسته است. بر اساس نتایج به دست آمده از آزمون های استنباطی تحقیق بین درون داد، بازخورد و برون داد و نظارت و کنترل مالی همبستگی مثبت و معناداری وجود دارد اما پردازش فاقد این ارتباط است. همچنین به بررسی اجزای مدل مورد استفاده در این پژوهش (مدل سیپ)، با استفاده از زیرمجموعه هایی پرداخته شد.

واژگان کلیدی: نظارت و کنترل، بازرسی، مدل سیپ، درون داد، پردازش، بازخورد، برون داد

۱- کارشناسی ارشد مدیریت دولتی گرایش مالی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد دهاقان

۲- هیات علمی تمام وقت دانشگاه آزاد اسلامی واحد دهاقان، گروه مدیریت

۳- دانشجوی دکتری مدیریت، هیات علمی تمام وقت دانشگاه آزاد اسلامی واحد دهاقان، smrdavoodi@yahoo.com

مقدمه:

در نظام جمهوری اسلامی ایران برای نظارت بر عملکرد دستگاه‌های دولتی از بالاترین مقام تارده‌های زیرین بر اساس قانون اساسی، سازمان‌هایی پیش‌بینی شده‌است. نظارت به مفهوم فراهم‌سازی اطلاعاتی برای اثربخشی مدیریت و به عنوان یکی از وظایف مدیریت تلقی می‌گردد. وجود یک نظام نظارتی هماهنگ و سازگار همواره مورد نظر سازمان‌های موفق بوده‌است.

مدیران با انجام وظیفه‌ی برنامه‌ریزی، اهداف سازمان و راه‌های دستیابی به آن‌ها را مشخص می‌کنند. آگاهی از اجرای دقیق برنامه‌ها و اطمینان به حرکت سازمان در راستای دستیابی به هدف‌های اصلی آن در صورتی امکان‌پذیر خواهد بود که نظامی دقیق و جامع برای نظارت و کنترل وجود داشته باشد. هر سازمانی دارای منابع و امکاناتی است که برای رسیدن به اهداف سازمان باید از آن‌ها به صورت مطلوب و بهینه بهره‌برداری کند و این امر جز در سایه وجود نظارت و کنترل امکان‌پذیر نیست.

توجه به نظارت و کنترل در اجرای بودجه، امری اجتناب‌ناپذیر در مدیریت کشور است. وجود یک نظام نظارتی اثربخش و به خصوص نظام درون‌سازمانی، کمک‌شایانی به اجرای عدالت اجتماعی و توسعه اقتصادی کشور می‌کند و از سوی دیگر در سازمان‌های موفق، بهره‌گیری مناسب از منابع انسانی جزء مهم‌ترین برنامه‌های مدیران است. مدیران با بهره‌مندی از متخصصان امور در اداره‌ی سازمان موفقیت‌بیش‌تری به دست خواهند آورد. به علاوه با توجه به اینکه بودجه، شاهرگ حیاتی و قلب‌تپنده‌ی برنامه‌ریزی هر کشوری است و کلیه‌ی فعالیت‌ها بدون وجود منابع مالی اجرا نخواهد شد، نظارت بر مصرف منابع و تطبیق هزینه‌ها با قوانین و مقررات از مهمات نظارت و کنترل است.

برنامه‌ی مالی دولت‌ها، مهم‌ترین بخش مدیریت مالی یا مرکز فعالیت دیوان‌سالاری است و با توجه به اینکه کلیه اقدامات دولت جهت برآوردن نیاز جامعه از طریق اجرای صحیح بودجه صورت می‌گیرد، پس وجود کنترل‌های مالی، اداری، فنی و نظارت بر اجرای فعالیت‌های سازمان‌ها مطابق با بودجه‌ی مصوب، از مهم‌ترین وظایف دولت است. به خصوص در کشورهای کم‌تر توسعه‌یافته، وجود یک سیستم نظارتی کارآ و قوی نشان از مدیریت صحیح جامعه خواهد داشت.

همان‌گونه که از اوایل سال ۱۹۴۰ به بعد در بیشتر کشورهای صنعتی، برنامه‌ریزی و نظارت به عنوان دو وظیفه‌ی مهم مدیران بخش دولتی قرار گرفت، لذا نه تنها تهیه و تنظیم بودجه و اجرای آن بسیار مهم قلمداد می‌گردد، بلکه اصل نظارت بر اجرای بودجه نیز بسیار اهمیت دارد. وجود سیستم مالی و حسابداری مناسب، نظارت مالی دقیق و تهیه‌ی گزارش‌های صحیح، زمینه‌ی تصمیم‌گیری

دقیق تر از سوی برنامه ریزان و مدیران را فراهم می کند.

در ایران، قانون اساسی و سایر قوانین مربوط، توجه ویژه ای به بودجه و نظارت بر اجرای آن کرده است. قانون اساسی در اصول ۴۳، ۴۴، ۴۸، ۷۵ و ۱۲۶ استفاده از منابع و مصرف بهینه آن و تهیه ی بودجه ی سالانه کل کشور را تصریح کرده است و در اصول ۵۳، ۵۴، ۵۵، ۷۶، ۷۷، ۸۸، ۸۹ و ۱۷۴ نظارت و کنترل و حدود آن را مشخص و تعیین نموده است. در نظر گرفتن چندین اصل در قانون اساسی، نشان دهنده ی اهمیت اصل نظارت است. همچنین در مواد ۹۰ تا ۹۴ قانون محاسبات عمومی کشور، مصوب سال ۱۳۶۶، چارچوب اصلی کنترل های مالی بر کار دستگاه های اجرایی در اجرای بودجه مشخص شده است. در فصل پنجم این قانون نیز مسوولیت حفظ و نگهداری حساب اموال دولتی و چگونگی نقل و انتقال و فروش اموال منقول و غیر منقول دولت به بحث گذاشته شده و چگونگی نظارت بر اموال دولت مشخص گشته است و مواد ۹۵ تا ۱۰۵ همین قانون در راستای تحقق اصل ۵۵ قانون اساسی، چگونگی تصویب بودجه و تهیه ی گزارش بودجه را معلوم ساخته است.

تمامی این اصول برای تهیه ی بودجه و اجرای صحیح قوانین و مقررات تدوین شده است و البته نظارت بر عملکرد دولت طی اصول ۵۴ و ۵۵ قانون اساسی بر عهده ی دیوان محاسبات کشور که زیر نظر قوه ی مقننه فعالیت می کند، قرار داده شده است و بر اساس اصل ۱۷۴ قانون اساسی، سازمان بازرسی می تواند بر کلیه ی ارگان ها و دستگاه های اجرایی، نظارتی عملیاتی کند. اما این نوع نظارت ها بیش تر نظارت بیرونی و بعد از خرج است و به تنهایی برای اصل نظارت کافی نیست. بنابراین لازم است قبل از انجام هر گونه خرجی جهت جلوگیری از خروج سازمان های دولتی از چارچوب قانون، نظارت درونی و قبل از خرج صورت گیرد. لذا وزارت امور اقتصادی و دارایی با بهره گیری از بازوهای نظارتی موجود در معاونت هزینه و خزانه داری کل در راستای پیاده سازی امر خطیر نظارت، امر نظارت قبل از خرج را بر عهده دارد. اداره کل نظارت مالی و امور ذی حساب ها که به عنوان زیر مجموعه معاونت هزینه و خزانه داری کل فعالیت می کند با تربیت افرادی متخصص و آگاه به قوانین و مقررات مالی و محاسباتی و با صدور حکم ذی حسابی، آنان را به امر نظارت و کنترل در دستگاه های اجرایی می گمارد تا بدین ترتیب، با انطباق هر گونه پرداختی با قوانین و مقررات دولتی (مالی و محاسباتی) مانع هر گونه انحراف در اجرای بودجه شود.

به منظور نظارت بر حسن جریان امور و اجرای صحیح قوانین در دستگاه های اداری و در اجرای اصل ۱۷۴ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، سازمانی به نام سازمان «بازرسی کل کشور» که در

این قانون به اختصار سازمان نامیده می شود زیر نظر رییس قوه قضاییه و با اختیارات و وظایف مندرج در این قانون تشکیل می شود.

بر اساس قانون تشکیل این سازمان که به تصویب مجلس شورای اسلامی (۱۹ مهر ماه ۱۳۶۰) رسیده است، وظایف زیر برای سازمان در نظر گرفته شده است:

الف) بازرسی مستمر کلیه وزارتخانه ها و ادارات و نیروهای نظامی و انتظامی و مؤسسات و شرکت های دولتی و شهرداری ها و مؤسسات وابسته به آن ها و دفاتر اسناد رسمی و مؤسسات عام المنفعه و نهادهای انقلابی و سازمان هایی که تمام یا قسمتی از سرمایه یا سهام آنان متعلق به دولت است یا دولت به نحوی از انحایر آن ها نظارت یا کمک می کند و کلیه سازمان هایی که شمول این قانون نسبت به آن ها مستلزم ذکر نام آن ها است بر اساس برنامه منظم.

ب) انجام بازرسی های فوق العاده حسب الامر مقام معظم رهبری و بر حسب دستور رییس قوه قضاییه یا به درخواست کمیسیون اصل ۹۰ قانون اساسی مجلس شورای اسلامی و یا بنا به تقاضای وزیر یا مسوول دستگاه های اجرایی ذی ربط و یا هر مورد دیگری که به نظر رییس سازمان و رییس قوه قضاییه ضروری تشخیص داده شود.

ج) اعلام مورد تخلف و نارسایی ها و سوء جریان های اداری و مالی در خصوص وزارتخانه ها و نهادهای انقلابی به رییس جمهوری و در خصوص مؤسسات و شرکت های دولتی و وابسته به دولت به وزیر و وزیر وزارتخانه ی ذی ربط و در خصوص شهرداری ها و مؤسسات وابسته به آن ها به وزیر کشور و در خصوص ادارات و سازمان های تابعه و واحد های مربوط به دادگستری به رییس قوه قضاییه و در خصوص مؤسسات غیر دولتی بهره مند از کمک از دولت به وزارت امور اقتصادی و دارایی. همچنین سازمان بازرسی در پیش تر سازمان های دولتی، هیأت های بازرسی را مستقر کرده است و بازرسی های لازم را به دو صورت «رسمی و علنی»^۱ و «غیر رسمی و مخفی»^۲ انجام می دهد. سازمان های نظارتی از جمله سازمان بازرسی در جهت تسهیل امر نظارت و کنترل تشکیل شده اند اما در عمل ساختارهای نظارتی رفتارها و واکنش هایی پیش بینی نشده را موجب می شوند که باعث اختلال در اهداف نظارتی می شوند. در یک جمع بندی کلی می توان گفت که ساختار نظارتی کشور دارای مشکلاتی اعم از گستردگی و پراکندگی واحدهای نظارتی، نبود استانداردهای روشن در نظارت، تلقی وجود بازرسی های بازدارنده و غیر کارا، مشکلات زمینه ای و فرهنگی و فقدان وجود خود کنترلی در دستگاه های اجرایی است. از این رو در این تحقیق سعی بر آن است تا با

1-Official and Public

2- Informal and Hidden

استفاده از یک مدل ارزیابی، نظام نظارت مالی در سازمان بازرسی کشور مورد بررسی قرار گیرد و جهت انجام این مهم از مدل سیپ استفاده شده است.

در این پژوهش با استفاده از موارد قانونی روند نظارتی سازمان بازرسی با استفاده از مدل مورد نظر بررسی می شود. مدل سیپ^۱ تلاشی برای ارزیابی مستقیم مربوط به نیازهای تصمیم گیرنده ها در طول مراحل مختلف فعالیت های یک برنامه است، در این روش به منظور مناسب و مفید بودن ارزیابی، بایستی سؤالاتی را بیان کرد که از تصمیم گیرنده ها پرسیده می شود و بایستی سؤالات را به شیوه ها و زبانی ابراز کند که تصمیم گیرنده ها بتوانند به آسانی آن را درک کنند. مقصود سیپ آن است که تصمیم گیرنده ها را در پروسه ی طرح ریزی ارزیابی به عنوان شیوه ی افزایش احتمال یافته های ارزیابی که با آن ارتباط دارند و استفاده می شوند شامل گرداند.

اهمیت و ضرورت تحقیق:

نظارت و کنترل در سازمان یکی از عناصر حیاتی و ارکان اصلی مدیریت و ضرورتی انکارناپذیر است. این اصل مهم در مدیریت سالم و کارآمد، در حصول اطمینان از درستی حرکت همه عوامل دست اندر کار سازمان به سمت اهداف تعیین شده، ضروری و مهم می نماید. مدیران و مسوولان سازمان ها هرگز نمی توانند مطمئن باشند که رویدادها و اتفاقات طبق برنامه به وقوع پیوسته و حرکت سازمان کاملاً منطبق بر برنامه های طراحی شده باشد؛ چراکه پیش بینی ها و برنامه های عملیاتی سازمان همواره با درصدی از خطا همراه است و فعالیت های سازمان و کارکنان آن همواره منطبق بر برنامه نخواهد بود. بنابراین، ضروری است که مدیران با استفاده از نظارت و کنترل، سازمان و استمرار فعالیت های آن را از خطا و اشتباه مصون دارند؛ یا میزان خطاها را کاهش دهند و نیز در صورت نیاز، عملکرد را اصلاح نمایند.

نظارت و کنترل، صحت و دقت انجام فعالیت ها را در سازمان تضمین می کند. اصولاً نمی توان بدون داشتن یک نظام کنترلی مناسب و کارآمد، سازمان را اداره نمود و صحت و دقت عملیات و نیز اجرای کامل و صحیح برنامه ها را تضمین کرد. همچنین حصول اطمینان از کیفیت و کمیت کالاها و خدماتی که در سازمان ارایه می شوند، تنها در صورتی میسر است که یک نظام مناسب و توانمند کنترل و نظارت در سازمان وجود داشته باشد.

نظارت و کنترل در سازمان یکی از عناصر حیاتی و ارکان اصلی مدیریت و ضرورتی انکارناپذیر

است. این اصل مهم در مدیریت سالم و کارآمد در حصول اطمینان از درستی حرکت همه ی عوامل دست اندر کار سازمان به سمت اهداف تعیین شده، ضروری و مهم می نماید. مدیران و مسوولان سازمان هرگز نمی توانند مطمئن باشند که رویدادها و اتفاقات طبق برنامه به وقوع پیوسته و حرکت سازمان کاملاً منطبق بر برنامه های طراحی شده است چراکه پیش بینی ها و برنامه های عملیاتی سازمان همواره با در صدی از خطا همراه است و فعالیت های سازمان و کارکنان آن همواره منطبق بر برنامه ها نخواهد بود. نظارت و کنترل، صحت و دقت انجام فعالیت ها را در سازمان تضمین می کند. اصولاً نمی توان بدون داشتن یک نظام کنترلی مناسب و کارآمد سازمان را اداره نموده و صحت و دقت عملیات و نیز اجرای کامل و صحیح برنامه ها را تضمین کرد. هم چنین حصول اطمینان از کیفیت و کمیت کالاها و خدماتی که در سازمان ارائه می شوند تنها در صورتی میسر است که یک نظام مناسب و توانمند کنترل و نظارت در سازمان وجود داشته باشد. سازمان های نظارت کننده در نظام اداری کشور، ضمن صرف نیروی انسانی و منابع بسیار، از حیث دسترسی به اهداف و اثربخشی می توانند مطلوبیت بیش تری کسب کنند.

کثرت سازمان های نظارتی و مشخص نبودن تفاوت میان سازمان یا دستگاه های نظارتی و مرجع رسیدگی کننده به تخلفات در این سازمان ها، باعث شده که برخی از وظایف نظارتی مانند بازرسی، ذی حسابی و حسابرسی با هم انجام شوند. همچنین تعدادی از سازمان های نظارتی نقش خود را مهم تر از سایرین جلوه دهند به طوری که به نظر می رسد هماهنگی و وحدت عمل در هدف وجود ندارد که باعث موازی کاری، تداخل وظایف و اتلاف وقت می گردد. فسادهای کلان مالی در نظام بانکی و سایر ارگان های دولتی در سال های اخیر اهمیت نظارت دقیق و کارآمد را در جلوگیری از وقوع جریانات مشابه دو چندان کرده است. به علاوه رخداد چنین جریاناتی در نظام مالی کشور ضرورت و اهمیت نظارت مالی را نمایان کرده و فاصله ی دستگاه های نظارتی تا آرمان های مطلوب را مشخص می سازد.

اهداف تحقیق:

نتایج مطالعات و تحقیقات انجام شده نشان دهنده این واقعیت تلخ است که تخلف در شکل های مختلف در دستگاه های اداری وجود دارد و سازمان های نظارتی به رغم تمامی تلاش های انجام شده قادر به مقابله و برخورد با آن نبوده اند. هر چند ارزیابی وضعیت نظارت در کشور منوط به اطلاعات و آمار عملکرد سازمان های نظارتی و تحلیل کیفیت فعالیت ها و اقدامات آن ها در سطح کشور است،

اما در یک دیدگاه کلی به نظر می‌رسد مجموعه اقداماتی که تحت عنوان نظارت و بازرسی در کشور انجام می‌شود به لحاظ موانع، محدودیت‌ها و مشکلات از کفایت و کارایی لازم برخوردار نبوده و نتوانسته در برخورد با پدیده‌های مختلف تخلف نقش سالم‌سازی را ایفا نماید و همه‌ی زوایا و عرصه‌ها را تحت پوشش قرار دهد. نظارت و ارزشیابی به عنوان یکی از اصول مدیریت باید از کارایی و اثربخشی برخوردار باشد و متناسب با شرایط محیطی و هدف در اشکال گوناگون انجام شود. نظارت دقیق و کامل بر دستگاه‌های مختلف کشور یک ضرورت است و باید برای این مهم تدابیر ویژه‌ای اتخاذ گردد.

سازمان بازرسی کل کشور یکی از مهم‌ترین ارکان قوه قضاییه است که نقش نظارتی آن بسیار مهم و حساس بوده و عامل تضمین‌کننده سلامت حاکمیت دستگاه‌های اجرایی و اصلاح اقتدار آن‌ها است. دغدغه‌ها و ابراز نگرانی مسوولین کشور و همچنین انتظارات آن‌ها از نحوه و کیفیت نظارت و اثر بخشی آن در خور توجه است. در مطالعه تاریخی روند شکل‌گیری و سابقه نظارت و بازرسی در کشور به ویژه بعد از انقلاب اسلامی و تلاش‌های انجام شده برای یافتن راه‌های افزایش کارایی و تأثیر، می‌توان به تصویب لایحه‌ی قانونی راجع به تشکیل سازمان بازرسی کل کشور (با فاصله‌ی اندک پس از پیروزی انقلاب اسلامی) و آیین‌نامه اجرایی مصوب ۵۸/۵/۶ هیأت وزیران اشاره کرد. اما به رغم تمام اقدامات تاکنون نتوانسته است اعتماد افکار عمومی را جلب و رضایت شهروندان را تأمین نماید. هرچه موانع و محدودیت‌های بیش‌تری برای نظارت وجود داشته باشد فساد بیش‌تر به روز و گسترش خواهد یافت. موفقیت و کارآمدی نظارت را از این طریق می‌توان ارزیابی کرد. با شناخت موانع و محدودیت‌ها و علل آن و تلاش برای رفع آن‌ها، می‌توان اهداف مورد نظر را تحقق بخشید.

در مجموع اهم اهداف مدنظر در تحقیق به صورت ذیل است:

- ۱- تأکید بر نقش ویژه نظارت و کنترل
- ۲- شناسایی سازمان بازرسی و نقش مهم این سازمان در امر نظارت، همچنین شناخت قانون تشکیل این سازمان
- ۳- یادآوری موانع موجود بر سر راه نظارت و تأکید بر این نکته که تا موانع وجود دارد فساد نیز وجود دارد

اهداف علمی تحقیق:

مرور و گردآوری مواد قانونی در خصوص اهمیت و جایگاه نظارت مالی در دستگاه‌های دولتی

و استفاده از مدل سیپ جهت ساده سازی مسیر نظارت و کنترل با استفاده از چارچوب مشخص و خاص مورد نظر در این مدل (درونداد، پردازش، باز خورد و برونداد).

پیشینه تحقیق:

مهدی الوانی در سال ۱۳۸۰ در مطالعه ی خود ویژگی های نظام کارآمد نظارتی را در غالب یازده فاکتور عنوان می نماید. از نظر ایشان استقرار نظام های کارآمد نظارتی از اهداف اولیه و عمده مدیران در هر بخش به شمار می آمده است. در این مقاله، ویژگی های نظام کارآمد نظارتی با توجه به تحولات دانش مدیریت مطرح گردیده و چارچوبی برای الگوی نظارتی جامع ارایه می شود. از جمله ویژگی های نظام کارآمد از نظر الوانی می توان به نظارت اصلاح گر، مثبت نگر، پیش نگر، عینیت گرا، سازمان گرا، واقع گرا، کارا و غایت نگر، کل گرا، مشتری گرا، نامتمرکز و فرهنگ مدار اشاره نمود (الوانی، ۱۳۸۰: ۵۶).

سید نصرالله ابراهیمی در سال ۸۳ بازرسی هدفدار و نظارت کارآمد را مورد بررسی قرار داده و به این نکته اذعان داشته است که ادامه ی وضعیت فعلی برای سازمان های نظارتی و عدم رفع موانع، مشکلات و محدودیت ها خود به عنوان سوء جریان در نظام اداری کشور محسوب می شود. وی ضرورت توجه به سازمان های نظارتی، تامین نیازهای اولیه و حمایت از فعالیت های نظارتی اشاره نموده است. همچنین به ایجاد رابطه مسالمت آمیز مستمر از طریق تشکیل کمیته های مشاوره مدیریت و اجرایی در سازمان ها و شرکت های دولتی جهت تبادل آراء و اتخاذ تصمیمات مناسب برای رشد و ارتقاء کیفی تصمیمات مربوطه مبادرت ورزیده شود. ایشان به ارتباط با سازمان ها و مؤسسات بین المللی در خصوص ارتقای سطح علمی و تجربی بازرسان و اتخاذ آخرین دانش فنی در جهت اجرای عملیات موفق بازرسی و تضمین نظارت کارآمد اشاره نموده و خواستار کارهای تحقیقاتی و پژوهش در خصوص سیاست ها، اهداف و مکانیزم های بازرسی بوده است (ابراهیمی، ۱۳۸۳: ۸۶).

رضا شفیعی زاده در سال ۱۳۸۳ نظام نظارت و ارزیابی موثر، ویژگی ها و الزامات آن را بررسی نموده و بیان می کند که موفقیت و مطلوبیت هر نظام منوط به خواص و ویژگی های مطلوب در اجزاء آن است که اجزای اصلی مشتمل بر معیارها، شاخص ها، روش ها، موقعیت زمانی و مکانی و اهداف آن است. از نظر ایشان اصول کلی مدیریت که عبارت است از برنامه ریزی، سازمان دهی، رهبری و نظارت توجه به کارایی و اثربخشی امر مدیریت نظارت و کنترل بیش از پیش مشخص می شود. سازمان ها همیشه نیاز به شناخت کارکنان و فرآیندهای در حال انجام هستند تا بر اساس آن وضعیت منابع انسانی، سرمایه

و اطلاعات خود را بهبود بخشند و به این ترتیب بر کیفیت تولید و یا ارائه خدمات بیافزایند و بتوانند در روند حرکت خود تحولات مثبت ایجاد نمایند. ایشان به نقش تشویق، آموزش، بهسازی و بعضاً مؤاخذه مدیران یا کارکنان اشاره نموده است و به ویژگی ها و مشخصات نظام ارزیابی کارآمد و اثربخش، راهبردها و روش های اجرای آن اشاره نموده است (شفیعی زاده، ۱۳۸۲: ۱۲۲).

اصغر شریفی در سال ۱۳۸۳ آسیب شناسی ساختار سازمانی سازمان بازرسی کل کشور را مورد بررسی قرار داده و از لحاظ ساختاری ابعاد رسمیت، کنترل و تمرکز را مورد بررسی قرار داد. وی در این پژوهش به این نتیجه رسید که ساختارهای نظارتی دارای یک سری نقاط ضعف مشترک هستند که توجه به آن ها باعث کارآمدتر شدن نظارت و ساختارهای نظارتی می شود. ایشان عنوان نموده اند نظارت های اداری بر اساس معیارهای علمی و روشن انجام نمی گیرد، در نتیجه اولین گام در مراحل اعمال نظارت درست برداشته نمی شود. همچنین به ایجاد یک تعریف مشترک از نظارت اداری جهت انجام نظارت صحیح اشاره نموده و برای جلوگیری از برخوردهای ناهماهنگ خواستار ایجاد آن شده است (شریفی، ۱۳۸۳: ۱۵۶).

علی نقی امیری در سال ۱۳۸۳ مدلی برای بررسی نظارت اثربخش در سازمان طراحی نموده است که مبنای آن رویکردهای نظارت سازمانی مهم مورد مطالعه قرار گرفته و مدل سه شاخگی نظارت اعم از رفتاری، ساختاری و زمینه ای تبیین شده است. ایشان ضمن بررسی اهمیت و نقش مدل در تحقیقات علمی، به ضرورت مبحث نظارت و مطالعه ی قاعده مند آن اشاره نموده و مدلی را در این زمینه طراحی می نماید. به این منظور رویکردهای نظارت سازمانی مهم را مد نظر قرار داده و بر رویکرد نظارت تأکید شده است. به این ترتیب که با احصاء شاخص های نظارت اثربخش در سازمان، رابطه ی مدل سه شاخگی و این شاخص ها در سه شاخه ی رفتاری، ساختاری و زمینه ای تبیین شده است (امیری، ۱۳۸۳: ۹۸).

طبق مطالعات انجام شده کشور ژاپن بازرسی (ارزشیابی یا ممیزی) نظام های مختلفی دارد. فعالیت های سازمان های اداری قوه ی مجریه همان گونه که در قانون اساسی پیش بینی شده مستقیماً زیر نظر قوه ی مقننه است. نظارت و بازرسی در این کشور از دو منظر سازمان مدیریت اداری و هیأت بازرسی دولت مورد توجه قرار گرفته است.

بازرسی و نظارت در کشور جمهوری خلق چین از طریق وزارت بازرسی انجام می شود. طبق قانون اساسی چین وزارت بازرسی تحت نظر شورای دولتی این کشور است و به منظور ارتقای مدیریت دولت و افزایش اعتماد و تلاش در میان سازمان های اداری آن و ترقیب کارمندان آن ها در

اجرای وظایف و پیروی از قانون و مقررات تشکیل شده است. وزارت بازرسی بالاترین سازمان اداری بازرسی در کل کشور چین است و زیر نظر نخست وزیر انجام وظیفه می کند (طاهری، ۱۳۷۵: ۸۵). در کشور آلمان دادگاه قانون اساسی فدرال ناظر بر رعایت قوانین و مقررات مجلس، دولت و دستگاه قضایی است و این دادگاه مستقل از تمامی نهادهای مذکور در قانون اساسی است. این دادگاه با درخواست اشخاص یا نهادها به مسئله رسیدگی می کند. به علاوه یک کمیسیون درخواست و شکایت برای رسیدگی به شکایات مردم از عملکرد دستگاه های اداری در مجلس آلمان وجود دارد. همچنین کمیسیون هایی تحت عنوان تحقیق و بررسی در مجلس وجود دارد. ساختار کلان نظارتی کشور فرانسه دارای بخش های عمده ی زیر است که از مطالعه قانون اساسی و ساختار حکومتی فرانسه استخراج شده است:

- ۱- نظارت اداری و فنی بوسیله ی خود قوه ی مجریه بر نظام اداری اعمال می شود.
- ۲- دفتر مقام میانجی یا آموذمان فرانسه زیر نظر پارلمان اعمال نظارت می کند.
- ۳- نظارت دادگاه های اداری نیز از جمله دستگاه های نظارتی فرانسه است (سبزواری، ۱۳۶۹: ۲۴۵). در کشور رومانی، کلوج ناپوکا، با الگو برداری از مدل این پژوهش (سیپ) در قالب ساختاری کشور خود، الگویی تحت عنوان PAEM را به ثبت رسانده است که شامل سه بخش نتایج، شاکی و خواهان و اقتصادی است. در قسمت نتایج دستیابی به هدف، عوارض جانبی و هدف رایگان را مورد بررسی قرار داده و در قسمت شاکی و خواهان، مشتری گرای، ذینفع گرای و بررسی همکاران می باشد و در قسمت اقتصادی نیز باوروری، هزینه مؤثر و کارایی را مورد بررسی قرار داده است. در واقع در این مقاله محقق با بررسی ساختار سازمانی کشور خود و با الگو گرفتن از مدل سیپ الگویی را برای ساختار نظارتی کشور خود تهیه نموده است (ناپوکا، ۲۰۰۸: ۱۴۵).

همچنین در مقاله ای تحت عنوان استانداردهای داخلی کنترل در دولت فدرال، دیوید واکر، به بررسی این موضوع پرداخته که در صورتی می توان کنترل اثربخش داشت که از داخل دستگاه های اداری و اجرایی هر بخش شروع کرد و در هر دستگاه استانداردهایی را ایجاد و کنترل داخلی را لحاظ نمود. از نظر واکر قانون صداقت مالی مدیران فدرال دفتر حسابداری عمومی به صدور استانداردهای کنترل داخلی در دولت نیاز دارد. در واقع از نظر این محقق کنترل در دولت از طریق وضع استانداردهایی و اجرای این استانداردها در دستگاه ها و بازرسی داخلی این استانداردها است. این محقق بیش تر از جنبه ی کنترل داخلی و خود کنترلی به بررسی سیستم های نظارتی در دولت فدرال پرداخته است. از نظر ایشان نظارت زمانی کارآمد است که هر سازمان از داخل خود و هر سطح نیز از زیر سطح های

خود شروع به نظارت نماید در واقع تبیین نظام خود کنترلی در دولت فدرال بسیار کارآمد دانسته و در این راستا به ایجاد استانداردهایی در این زمینه اشاره نموده است و برای نظارت در این دولت بررسی استانداردها را مؤثر دانسته است (واکر، ۱۹۹۹:۱۶۸).

حامد آرمش در مقاله ای با عنوان سیستم های کنترل مدیریت، ضمن استفاده از جمع آوری اطلاعات، به ارزیابی عملکرد منابع مختلف سازمان و همچنین استراتژی های سازمان به عنوان یک کل پرداخته و به این نتیجه رسیده است که این سیستم تحت تأثیر منابع سازمانی برای اجرای استراتژی های سازمان قرار خواهد گرفت. ایشان از منظر منابع انسانی، رفتار سازمانی و مالی به بررسی کلیه ی منابع موجود در سازمان پرداخته است در یک سازمان اجرایی در صورتی موفقیت حاصل خواهد شد که کلیه ی منابع موجود در این سازمان به دقت مورد بررسی و ارزیابی قرار گیرد. در ضمن تأمین منابع مالی و نظارت بر هزینه ها در سازمان رازمینه ی جلوگیری از فسادهای مالی، عنوان نموده اند (آرمش، ۲۰۱۰:۱۲۵).

کاپریو^۱ در سال ۲۰۱۱ در آمستردام، در مقاله ای تحت عنوان چارچوب نظارت مالی در اروپا، به بررسی چارچوب نظارت مالی جدید در اتحادیه اروپا پرداخته است و آن را با شیوه قبلی مقایسه نموده است. تا سال ۲۰۱۱، نظارت مالی به این صورت بوده است که هر کدام از کشورهای عضو اتحادیه از نظارت بخشی و نظارت دو قله ای استفاده می کردند و آن را با استانداردهای اتحادیه اروپا مورد استفاده قرار می دادند که این مسأله باعث اختلاط هایی می شد و کارایی و اثربخشی را زیر سؤال می برد اما در چارچوب جدید، در اتحادیه اروپا سه کمیته نظارتی که احکام اجرایی ندارند و صرفاً جهت مشاوره تشکیل شده اند، ایجاد شده و هر کدام از کشورهای عضو اتحادیه با توجه به قوانین و استانداردهای موجود در کشور خود از روش نظارت بخشی یا نظارت دو قله ای استفاده نموده و با مشاوره با کمیته های مشاوره ای موجود در اتحادیه در چارچوب کشور خود به اجرا در می آورند (کاپریو، ۱۹۹۶:۷۵).

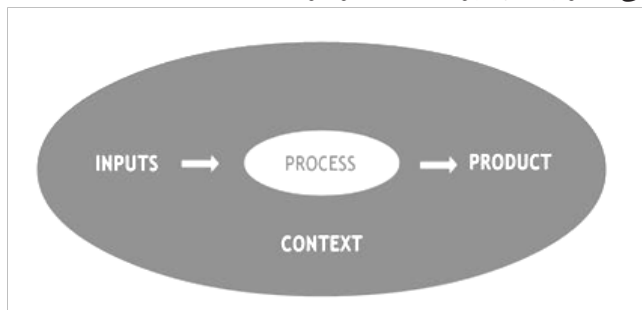
مدل تحقیق:

در این تحقیق از مدل ارزیابی سیپ استفاده شده است که با توجه به استفاده از این مدل در ارزیابی های آموزشی، استفاده در زمینه ی مالی و نظارتی جنبه ی نوآوری این مدل را در بر دارد. مدل سیپ^۲ تلاشی برای ارزیابی مستقیم مربوط به نیازهای تصمیم گیرنده هادر طول مراحل مختلف

1-Caprio

2-CIPP(context, input, process, product)

فعالیت های یک برنامه است، در این روش به منظور مناسب و مفید بودن ارزیابی، بایستی سؤالاتی را بیان کرد که از تصمیم گیرنده ها پرسیده می شود و بایستی سؤالات را به شیوه ها و زبانی ابراز کند که تصمیم گیرنده ها بتوانند به آسانی آن را درک کنند. مقصود سیپ آن است که تصمیم گیرنده ها را در پروسه ی طرح ریزی ارزیابی به عنوان شیوه ی افزایش احتمال یافته های ارزیابی که با آن ارتباط دارند و استفاده می شوند شامل گرداند. در این مدل از متغیرهای کمکی مثل تخصص، تجربه کاری، دوره های آموزشی، توجه به قوانین و مقررات و غیره به عنوان درونداد و انجام امور بر اساس دستورالعمل ها، هم جهت قرار گرفتن اهداف سازمان با اهداف کارکنان، میزان علاقمندی کارکنان به کار، تأثیر نحوه تجزیه و تحلیل اطلاعات و سرعت تهیه آن و غیره به عنوان پردازش و میزان بهره برداری از نتایج گزارش های و اطلاعات سایر دستگاه های نظارتی، میزان به موقع قرار گرفتن گزارش های در اختیار تصمیم گیرندگان، میزان اعتماد مردم به دستگاه های نظارتی و غیره به عنوان بازخورد و تعقیب کیفی مدیران متخلف، میزان تشویق نیروهای کار آمد، میزان اصلاح روش های دستگاه های اجرایی از طریق نظارت مالی و غیره به عنوان برون داد در نظر گرفته شده است.

نمودار ۱-۱: مدل سیپ (استافل بیم، ۲۰۰۲: ۵)

فرضیه های تحقیق:

در تحقیق پیش رو با توجه به مدل انتخابی سیپ ۴ فرضیه به قرار زیر مدنظر قرار گرفته است:

- ۱- بین درونداد سازمان بازرسی و کنترل و نظارت مالی رابطه وجود دارد.
- ۲- بین پردازش در سازمان بازرسی و کنترل و نظارت مالی رابطه وجود دارد.
- ۳- بین بازخورد در سازمان بازرسی و کنترل و نظارت مالی رابطه وجود دارد.
- ۴- بین برونداد سازمان بازرسی و کنترل و نظارت مالی رابطه وجود دارد.

آزمون ضریب همبستگی اسپیرمن (۲):^۱

این ضریب میزان همبستگی رابطه ای میان دو متغیر را نشان می دهد و به عبارت دیگر متناظر ناپارامتری ضریب همبستگی پیرسون می باشد. در این ضریب همبستگی به جای استفاده از خود

متغیرها از رتبه های آن ها استفاده می شود (آذر و مومنی، ۱۳۹۰: ۲۱۵).

متغیر نظارت و کنترل از جمع درون داد، پردازش، باز خورد و برون داد ساخته شد.

جدول ۱- آزمون ضریب همبستگی بین نظارت و کنترل مالی و اجزای مدل سیپ در سازمان بازرسی

P	R	اجزای نظارت و کنترل
< ۰/۰۰۱	۰/۸۶	درون داد
۰/۰۶	۰/۳۴	پردازش
< ۰/۰۰۱	۰/۷۴	بازخورد
< ۰/۰۰۱	۰/۸۹	برون داد

فرضیه اول: بین درون داد سازمان بازرسی و نظارت و کنترل مالی رابطه وجود دارد.

جهت بررسی رابطه ی بین درون داد و نظارت و کنترل مالی فرضیه ی آماری زیر مورد آزمون

قرار می گیرد:

H_0 : بین درون داد سازمان بازرسی و نظارت و کنترل مالی رابطه وجود ندارد.

H_1 : بین درون داد سازمان بازرسی و نظارت و کنترل مالی رابطه وجود دارد.

جدول ۲- نتایج آزمون همبستگی بین درون داد سازمان بازرسی و نظارت و کنترل مالی

متغیر مستقل	متغیر وابسته	سطح معنی داری	تعداد	ضریب همبستگی
درونداد سازمان بازرسی	نظارت و کنترل مالی	/۰۰۰	۳۱	۸۶ درصد

نتایج آزمون همبستگی فوق بین متغیر مستقل (درون داد سازمان بازرسی) و متغیر وابسته (کنترل و

نظارت) نشان می دهد بین این دو متغیر در سطح خطای ۰/۰۰۱، همبستگی مثبت و معناداری وجود

دارد. بدین ترتیب فرض H_0 مبنی بر اینکه بین درون داد سازمان بازرسی و نظارت و کنترل مالی

رابطه وجود ندارد، رد و فرض H_1 پذیرفته می شود.

فرضیه دوم: بین پردازش سازمان بازرسی و نظارت و کنترل مالی رابطه وجود دارد.

جهت بررسی رابطه ی بین پردازش و نظارت و کنترل مالی فرضیه ی آماری زیر مورد آزمون

قرار می گیرد:

H_0 : بین پردازش سازمان بازرسی و نظارت و کنترل مالی رابطه وجود ندارد.

H_1 : بین پردازش سازمان بازرسی و نظارت و کنترل مالی رابطه وجود دارد.

جدول ۳- نتایج آزمون همبستگی بین پردازش سازمان بازرسی و نظارت و کنترل مالی

متغیر مستقل	متغیر وابسته	سطح معنی داری	تعداد	ضریب همبستگی
پردازش سازمان	نظارت و کنترل مالی	/۰۰۰	۳۱	۰/۳۴

نتایج آزمون همبستگی فوق بین متغیر مستقل (پردازش سازمان بازرسی) و متغیر وابسته (کنترل و نظارت) نشان می دهد بین این دو متغیر در سطح خطای ۰/۰۰۱، همبستگی مثبت و معناداری وجود ندارد. بدین ترتیب فرض H_0 مبنی بر اینکه بین پردازش سازمان بازرسی و نظارت و کنترل رابطه وجود ندارد، پذیرفته و فرض H_1 ، رد می شود.

فرضیه سوم: بین بازخورد سازمان بازرسی و نظارت و کنترل مالی رابطه وجود دارد. جهت بررسی رابطه ی بین بازخورد و نظارت و کنترل مالی فرضیه ی آماری زیر مورد آزمون قرار می گیرد:

H_0 : بین بازخورد سازمان بازرسی و نظارت و کنترل مالی رابطه وجود ندارد.

H_1 : بین بازخورد سازمان بازرسی و نظارت و کنترل مالی رابطه وجود دارد.

جدول ۴- نتایج آزمون همبستگی بین بازخورد سازمان بازرسی و نظارت و کنترل مالی

متغیر مستقل	متغیر وابسته	سطح معنی داری	تعداد	ضریب همبستگی
بازخورد سازمان	نظارت و کنترل مالی	/۰۰۰	۳۱	۰/۷۴ درصد

نتایج آزمون همبستگی فوق بین متغیر مستقل (بازخورد سازمان بازرسی) و متغیر وابسته (کنترل و نظارت) نشان می دهد بین این دو متغیر در سطح خطای ۰/۰۰۱، همبستگی مثبت و معناداری وجود دارد. بدین ترتیب فرض H_0 مبنی بر اینکه بین بازخورد سازمان بازرسی و نظارت و کنترل مالی رابطه وجود ندارد، رد و فرض H_1 ، پذیرفته می شود.

فرضیه چهارم: بین برون داد سازمان بازرسی و نظارت و کنترل مالی رابطه وجود دارد. جهت بررسی رابطه ی بین برون داد و نظارت و کنترل مالی فرضیه ی آماری زیر مورد آزمون قرار می گیرد:

H_0 : بین برون داد سازمان بازرسی و نظارت و کنترل مالی رابطه وجود ندارد.

H_1 : بین برون داد سازمان بازرسی و نظارت و کنترل مالی رابطه وجود دارد.

جدول ۵- نتایج آزمون همبستگی بین برون داد سازمان بازرسی و نظارت و کنترل مالی

متغیر مستقل	متغیر وابسته	سطح معنی داری	تعداد	ضریب همبستگی
برونداد سازمان	نظارت و کنترل مالی	/۰۰۰	۳۱	۰/۸۹ درصد

نتایج آزمون همبستگی فوق بین متغیر مستقل (برون داد سازمان بازرسی) و متغیر وابسته (کنترل و نظارت) نشان می دهد بین این دو متغیر در سطح خطای ۰/۰۰۱، همبستگی مثبت و معناداری وجود دارد. بدین ترتیب فرض H_0 مبنی بر اینکه بین برون داد سازمان بازرسی و نظارت و کنترل مالی رابطه وجود ندارد، رد و فرض H_1 پذیرفته می شود.

بخش دوم: تحلیل های ثانویه

ضریب همبستگی اجزاء مدل سیپ: آزمون ضریب هم بستگی اسپیرمن نشان داد که هم بستگی بین اجزای مدل سیپ به قرار جدول ۶ است:

جدول ۶- ضریب همبستگی اجزاء مدل سیپ

P	R	اجزای درون داد
<۰/۰۰۱	۰/۷۷	بین درون داد و برون داد
<۰/۰۰۱	۰/۶۲	بین درون داد و بازخورد
<۰/۰۰۱	۰/۵۹	بین بازخورد و برون داد

ضریب همبستگی اسپیرمن برای اجزاء مدل سیپ، بین درون داد و برون داد با ۰/۷۷ معنی دار است. همچنین این ضریب برای درون داد و بازخورد با ۰/۶۲ و برای بازخورد و برون داد با ۰/۵۹ معنی دار است و این در حالی است که ضریب همبستگی اسپیرمن بین سایر اجزاء معنی دار نیست. ضریب همبستگی بین اجزاء درون داد: آزمون ضریب همبستگی اسپیرمن بین اجزاء درون داد به قرار جدول ۷ می باشد.

جدول ۷- ضریب همبستگی اسپیرمن بین اجزاء درون داد

P	r	اجزای درون داد
<۰/۰۰۱	۰/۷۲	بین تخصص در رشته تحصیلی و انجام امور بر اساس روش ها و دستورالعمل های مدون
<۰/۰۰۱	۰/۵۸	بین میزان بودجه تخصیص یافته و برگزاری دوره های آموزشی
۰/۰۰۱	۰/۵۷	بین میزان بودجه تخصیص یافته و ضمانت اجرایی در قوانین و مقررات
۰/۰۰۱	۰/۵۵	بین ضمانت اجرایی در قوانین و مقررات و برگزاری دوره های آموزشی

ضریب همبستگی اسپیرمن برای اجزاء درون داد، حاکی از آن است که بین تخصص در رشته تحصیلی و انجام امور بر اساس روش ها و دستورالعمل های مدون، $r=0.72$ ، که این موضوع بیان گر

معنی داری این دوزیر مجموعه برون داد است. در مورد میزان بودجه تخصیص یافته و برگزاری دوره های آموزشی این ضریب، ۰/۵۸ است که نشان از وجود رابطه ی معنی دار بین این دوزیر مجموعه است. همچنین بین میزان بودجه تخصیص یافته و ضمانت اجرایی قوانین و مقررات نیز این ضریب با ۰/۵۷ معنی دار است و در پایان بین ضمانت اجرایی در قوانین و مقررات و برگزاری دوره های آموزشی با ضریب ۰/۵۵ معنی دار است.

ضریب همبستگی بین اجزاء پردازش:

بین اجزای پردازش هم بستگی مثبت و ضعیفی دیده شد ($I > 40\%$ درصد).

ضریب همبستگی بین اجزاء بازخورد:

آزمون ضریب همبستگی بین اجزاء بازخورد مطابق جدول ۸ است:

جدول ۸- ضریب همبستگی اسپیرمن مابین اجزاء بازخورد

اجزای بازخورد	r	*p
بین توجه به مفاد گزارشات بازرسی و مطالعه گزارش های نهایی مربوط به بازرسی های دیگر	۰/۶۱	<۰/۰۰۱
بین مطالعه گزارش های نهایی مربوط به بازرسی های دیگر و ارایه نتایج تصمیم گیرندگان	۰/۵۴	۰/۰۰۲
بین ارایه نتایج تصمیم گیرندگان و توجه به مفاد گزارش های بازرسی	۰/۵۴	۰/۰۰۲
بین بهره برداری از نتایج گزارش ها و اطلاعات سایر دستگاه های نظارتی و به موقع در اختیار قرار دادن گزارش های بازرسی برای تصمیم گیرندگان	۰/۵۲	۰/۰۰۳

در مجموع از نتایج استخراج شده در جدول بالا، بین توجه به مفاد گزارش های بازرسی و مطالعه گزارش های نهایی مربوط به بازرسی های دیگر، با ضریب ۰/۶۱ رابطه ی معنی دار وجود دارد. همچنین بین مطالعه گزارش های نهایی مربوط به بازرسی های دیگر و ارایه نتایج تصمیم گیرندگان با ضریب ۰/۵۴ از تباط معنی دار وجود دارد. به علاوه بین مطالعه گزارش های نهایی مربوط به بازرسی های دیگر و ارایه نتایج تصمیم گیرندگان با ضریب ۰/۵۵ رابطه معنی دار است و بالاخره بین بهره برداری از نتایج گزارش ها و اطلاعات سایر دستگاه های نظارتی و به موقع در اختیار قرار دادن گزارش های بازرسی برای تصمیم گیرندگان با ضریب ۰/۵۲ ارتباط معنی دار است.

ضریب همبستگی بین اجزاء برون داد:

بین اجزای برون داد هم بستگی مثبت و ضعیفی دیده شد ($I > 50\%$ درصد).

آزمون آنالیز واریانس آنوا^۱

چنان چه در تحقیق به دنبال مقایسه‌ی میانگین چندین جامعه (بیش از دو جامعه) باشیم، از این آزمون استفاده می‌نماییم.

بررسی ارتباط بین سن و سابقه خدمت با اجزای مدل سیپ:

آزمون آنالیز واریانس، نشان داد ارتباط بین سابقه خدمت و اجزای مدل سیپ (درون داد، پردازش، بازخورد و برون داد) در رده‌های سنی مختلف یکسان است و یا به عبارت دیگر، این ارتباط از نظر آماری معنادار نیست.

بررسی ارتباط بین تحصیلات و سابقه خدمت با اجزای مدل سیپ:

آزمون آنالیز واریانس نشان داد ارتباط بین سابقه خدمت و اجزای مدل سیپ در مقاطع تحصیلی مختلف یکسان است و یا به عبارت دیگر این ارتباط از نظر آماری معنادار نیست. حداکثر امتیاز درون داد (۳۰)، پردازش (۲۰)، بازخورد (۲۵) و برون داد (۵۵) است.

نتیجه گیری :

نتایج آزمون همبستگی اسپیرمن در فرضیه اول نشان می‌دهد بین درون‌داد نظام نظارت مالی با نظارت و کنترل در سطح خطای ۰/۰۰۱ همبستگی مثبت و معنی داری وجود دارد و ضریب به دست آمده برابر با ۰/۸۸ است. در فرضیه دوم، بین پردازش نظام نظارت مالی با نظارت و کنترل در سطح خطای ۰/۰۰۱ همبستگی مثبت و معنی داری وجود نداشته و ضریب به دست آمده برابر با ۰/۳۴ است. در فرضیه سوم، بین بازخورد نظام نظارت مالی و نظارت و کنترل در سطح خطای ۰/۰۰۱ همبستگی مثبت و معنی داری وجود دارد و ضریب به دست آمده برابر با ۰/۷۸ است. فرضیه چهارم نشان داد بین برون‌داد نظام نظارت مالی و نظارت و کنترل در سطح خطای ۰/۰۰۱ همبستگی مثبت و معنی داری وجود دارد و ضریب به دست آمده برابر با ۰/۸۹ است. از لحاظ شیوه نظارتی، علی‌الخصوص نظارت مالی با حساسیت‌های بالای آن و نحوه قانون گذاری، می‌توان به این نکته اشاره کرد که تقریباً بین ایران و سایر کشورهای جهان هیچ گونه شباهتی وجود ندارد. فقط با توجه به مطالعات انجام شده توسط محقق پژوهش حاضر به نتیجه جالبی رسیده و آن اینکه در اتحادیه اروپا برای سوق دادن نظارت مالی به سمت کارایی بهتر یک کمیته نظارتی که بیش تر جنبه مشورتی دارد تشکیل شده که این کمیته نقش هدایت گر و مشاور را ایفا می‌کند و این در حالی است که در ایران شورای عالی هماهنگی ایجاد گردیده که این شورانیز با در نظر گرفتن قوانین نظارتی و با وجود اعضای از دستگاه‌های نظارتی همین وظیفه را به عهده دارد. همچنین از نظر واکر، قانون صداقت مالی مدیران

فدرال دفتر حسابداری عمومی به صدور استانداردهای کنترل داخلی در دولت نیاز دارد که به نوعی در این پژوهش، به این مهم پرداخته شده است و یکی از سیاست های سازمان بازرسی نیز تبیین نقش خود کنترلی در رسیدن به اهداف سازمان ها است.

پیشنهادهای:

- ۱- استفاده از بازرسان و سر بازرسان با تجربه تر و رشته تحصیلی مرتبط به منظور اثربخشی بیش تر می تواند مثمر ثمر باشد و به جای بازرسی های برون سازمانی، سیستم خود کنترلی داشته باشند و مصداق حدیث باشند که حاسبوا قبل ان تحاسبوا.
- ۲- برای بالا بردن کیفیت در سازمان دوره های آموزشی بصورت دوره های مرتب و مداوم برگزار شود و بدین منظور بودجه از پیش تعیین شده ای اختصاص یابد.
- ۳- انجام امور بر اساس دستورات و قوانین مدون در این زمینه و جلوگیری از ورود سلیقه در این بخش می تواند به اثربخشی نظارت مالی کمک مؤثر نماید.
- ۴- به جای بازرسی های مکرر و بی اثر، بازرسی های با کیفیت بالا را در سازمان مد نظر قرار داده و در این راستا از کمیته کار کردن در سازمان به جای کیفیت خودداری شود.
- ۵- استانداردهای محکم و استوار و پیشرفته در مسیر استانداردها، به نظارت کمک می نماید و برای جلوگیری از موازی کاری های بی مورد و کاهش هزینه ها از سیستم نظارت یکپارچه استفاده شود.
- ۶- از گزارش های رسانه ها و مطبوعات، به منظور در جریان قرار گرفتن شاخه ها و مسیرهای بیش تر، استفاده شود.
- ۷- توجه کردن به مفاد گزارش های بازرسی به جای پرداختن به نتیجه، کمک مؤثرتری در این زمینه می نماید.
- ۸- لازم است گزارش های بموقع در دسترس باشد به همین منظور می بایست بایگانی بازرسی ها به صورت مستمر و کار آ در اختیار بازرسان قرار داشته باشد و به منظور اثربخشی بیش تر، نتایج به تصمیم گیرندگان ارایه شود.
- ۹- به منظور اثربخشی باید بهره برداری های لازم از نتایج گزارش ها و سایر اطلاعات صورت پذیرد.
- ۱۰- برای جلوگیری از فسادهای مالی، لازم است بامدیران متخلف و فاسد بر خورد جدی صورت پذیرد و تحت تعقیب کیفی قرار گیرند.
- ۱۱- دادن اطلاعات به محققان جهت بررسی روندهای نظارتی ایران، به منظور بررسی بیش تر روندهای کنونی و ارایه دادن نقاط قوت و ضعف.

۱۲- سیستمی کردن روند نظارتی بین سه قوه تا جایی که از دوباره کاری ها جلوگیری شود و تشکیل کمیته های مشاوره ای در سازمان ها که رابط بین دستگاه های نظارتی و سازمان ها باشند به منظور جلوگیری هر چه بیش تر از مفاسد اداری.

منابع:

آذر و مؤمنی، عادل و منصور. آمار و کاربرد آن در مدیریت، انتشارات سمت، تهران، چاپ هفدهم، ۱۳۹۰

سازمان بازرسی کل کشور؛ گزارش پژوهشی؛ ۱۱؛ ۱۳۸۲؛ تهران.

الوانی، سید مهدی. ویژگی های نظام کارآمد نظارتی؛ مجموعه مقالات دومین همایش علمی و پژوهشی نظارت و بازرسی در کشور؛ ۱۳۸۰؛ دانشکده مدیریت؛ دانشگاه تهران.

امیری، علی نقی امیری. طراحی مدلی برای بررسی نظارت اثربخش در سازمان؛ مجموعه مقالات سومین همایش نظارت و بازرسی، نظارت کارآمد؛ ۱۳۸۳؛ دانشکده مدیریت؛ دانشگاه تهران.

ابراهیمی، سید نصرالله. بازرسی هدفدار و نظارت کارآمد؛ مجموعه مقالات سومین همایش نظارت و بازرسی، نظارت کارآمد؛ ۱۳۸۳؛ دانشکده مدیریت؛ دانشگاه تهران.

سبزواری، حسین. شناخت کشور فرانسه؛ وزارت امور خارجه؛ مؤسسه چاپ و انتشارات؛ چاپ اول؛ تهران؛ ۱۳۶۹.

شریفی، اصغر. آسیب شناسی ساختارهای نظارتی در ایران و آرایه چهارچوبی برای نظارت کارآمد؛ مجموعه مقالات سومین همایش نظارت و بازرسی، نظارت کارآمد؛ دانشکده مدیریت؛ دانشگاه تهران؛ ۱۳۸۳.

شفیعی زاده، رضا. نظام نظارت و ارزیابی مؤثر، ویژگی ها و الزامات آن؛ مجموعه مقالات سومین همایش نظارت و بازرسی، نظارت کارآمد؛ دانشکده مدیریت؛ دانشگاه تهران؛ ۱۳۸۳.

طاهری امین، زهرا. نگرشی بر ساختار تشکیلاتی و نظام آموزشی چین؛ وزارت امور خارجه؛ مؤسسه چاپ و انتشارات؛ چاپ اول؛ تهران؛ ۱۳۷۵.

C. Napoca, New Evaluation Model: PAEM (Public Administration Evaluation Model), Romania, 2008.

D. Walker, Standard for Internal Control in the Federal Government, United States General Accounting Office, 1999.

H. Armesh, Management Control System, Contemporary Research in Business 2, No. 6 (2010).

Kappler, Arno et al., fact about Germany, Germany, 1996.